

Jó Pajtás



2020. IV. 16.

74. évf., 14. szám

Fotó: Dávid Csilla

Háziállatok a zsebben

Kiskedvencek

Tanítás a négyzeten

Mit csinálnak a sztárok?

Macskaélmény



Mike Wilson és Megan Hanneman, a Catastrophic Creations tervező-párosa egy kézműves macskabútort fejlesztett ki. A moduláris (modulokból, kisebb egységekből álló) cicajátékok egymással szabadon kombinálhatók. Akár az egész lakás vagy ház átalakítható velük könnyedén olyan játszótérre, amit bundás barátaink biztosan élveznének.

Háziállatok a zsebben



Hiroko Kubota japán művész először fia kérésére díszített néhány inget különböző cicákkal, de a zsebekből kikukucskáló macskák hamarosan nagy népszerűségegre tettek szert. A valóságban háziállatok minden gazdinak elnyerték a tetszését, így a művész egyre több megrendelést kapott. Ha van türelmed és kézügyességed, akár te is kipróbálhatod a hímzés technikáját! Egy régi ruhadarab így teljesen átalakulhat.



Kutyavilág



A kutyáké a főszerep egy humoros játékban. A gazdi és a háziállat közötti kötelék végtelen bájának része a kiskedvencünk különféle viselkedése iránti tolerancia. Jean Jullien illusztrátor Dodgy Dogs nevű kártyajátékában olyan kutyusok szerepelnek, amelyek megrágnak a bútorokat, harapnak és ételt csennek...



Hadaró Tími

Naaaaaagyon király volt az idei locsolkodás! Végre nem átjáróház volt húsvéthétfőn az otthonunk, nem kellett sütivel és üdítőkkel tömködni a fiúkat, kényszeredetten vigyorogni, tettetni, hogy örülök nekik, ugyanis a járványhelyzet miatt otthonról locsolkodtak. Több locsolós videót kaptam, és bevallom, sokkal jobban esett, mint parfümtől vagy dezodortól bűzleni egész nap. Az még csak hagyján, hogy Kristóf vagy néhány barát eljön, de van, hogy idegenek is bevágódnak. Az ablak mögé bújva szoktam röhögni rajtuk, néha annyira, hogy még a függöny is beleremeg, ilyenkor pedig visítva lebukok, nehogy meglásanak.

Képzeljétek, elkezdtem kovászolni. Anya bepánikolt, hogy nem talált élesztőt a boltokban, én meg csatlakoztam Facebookon a kovászolók klubjához, hogy itthon süssünk, amit lehet. Kaptunk kovászt Meli anyjától, aminek én vagyok az "ete-

tője". Elneveztem Mimózának, mert óvatosan kell vele bánni. Melegen tartani, naponta 1-2 alkalommal jól megetetni liszttel és vízzel, kevergetni, de nagyon élvezem. Húsvétra lett is belőle egy másfél kilós kenyér. Apa most vigyáz a koleszterinszintjére, úgyhogy ő nem sonkával és szalonnával ette, és panaszkodott, hogy sótlan. Azt mondta, nem vagyok szerelmes, én meg nem dőltem be neki, persze hogy nem árultam el, hogy milyen nagyon belezúgtam valakibe, még mit nem. Tök buli a konyhában kísérletezgetni, és nem-hogy örülne, hogy ilyen érdeklődő vagyok a házimunka iránt.

A minap ez egész család a nagyiek udvarában nyiratkozott, mert nem dolgozik a női- és a férfifodrász, így egymást nyírtuk. Nagyon röhögtünk közben, és utána is. Úgyse nagyon mászkálunk, maximum csak a boltba, úgyhogy nem látják, hogy milyen vicces fejű figura lett mindenki a családban.

Szabó Lőrinc

Cila

Cila, Cilu, Cinciri-Minciri,
Behálóznak a mozdulatai.
Itt sétál az íróasztalomon:
nők vonulnak át tükrös agyamon.
Ha valami jó az eszébe jut,
mint két szikrázó, vörös alagút
gyúl s mélyül rögtön kék-sárga szeme.
Légy zümmög tova – szinte száll vele,
s aztán tíz percig nézi a plafont:
mi az a gyanus kis fekete pont?
Az imént papírral futballozott,
függönybe, szőnyegbe csavarodott,
most felugrik, a fűtőtestre ül,
könyvekre, az a helye. És örül
– nem, nem örül: ásít, nyújtózkodik,
végül göngyöleggé kunkorodik.
Cilu, Cinciri, hófehér Cila!
Úgy sajnálom, hogy nem beszél soha...



Pierre-Auguste Renoir: Nő macskával

EZTFILOZDKI!

Képzeld el...

A filozófusok sokszor nagyon nehéz, komplex (összetett) és absztrakt, vagyis elvont problémákkal foglalkoznak. Annak érdekében, hogy érthetővé, megközelíthetővé tegyék számunkra elméleteiket, speciális technikákat alkalmaznak gondolataik bemutatására és tesztelésére: például gondolatkísérleteket találnak ki. Ezek olyan elképzelt szituációk, amelyekben megvizsgálhatjuk elméleteink erősségét, tarthatóságát, következményeit. Te is alkalmaztál már gondolatkísérleteket, amikor például eltöprengtél azon, mi lenne, ha megennéd a tesód csokiját, vagy jól bemutatnál annak az osztálytársadnak, aki mindig szekál. Ilyenkor végiggondolod, hogy ezek a cselekedetek milyen következménnyel járnának, vagyis jársz egy kísérleti kört a fejedben, egy elképzelt szituációban.

Mutatok egy gondolatkísérletet, ha van kedved, gondolkodj el rajta, képzeld el, hogy Te mit tennél ebben a helyzetben:

Nemsokára egy új iskola nyílik egy településen. Te és még néhány társad fontos feladatot kaptatok. Nektek kell döntenetek arról, hogy ebben az új iskolában milyen szabályok szerint járnak be tanulni a diákok, és tanítani a tanárok. Arról nem tudtok semmit, hogy milyen nemzetiségű, vallású, gazdag vagy szegény gyerekek járnak majd ide. A feladatotok az, hogy kitáljátok, hogyan lehet a lehető legigazságosabb iskolát megalapítani ezeknek a diákoknak. Milyen szabályokat, rendeleteket hoznál, ami biztosítja majd, hogy mindenkivel igazságosan bánjanak ebben az iskolában? Hogy mindenkinek egyenlően jusson mindenből? Hogy senkit ne közönsítsenek ki?

Ha szívesen megosztanád a gondolataidat, válaszaidat, írd meg nekem, alig várom, hogy elolvassam. ☺
Ide küldd: eztfilozdki@gmail.com

Tóth Tamara

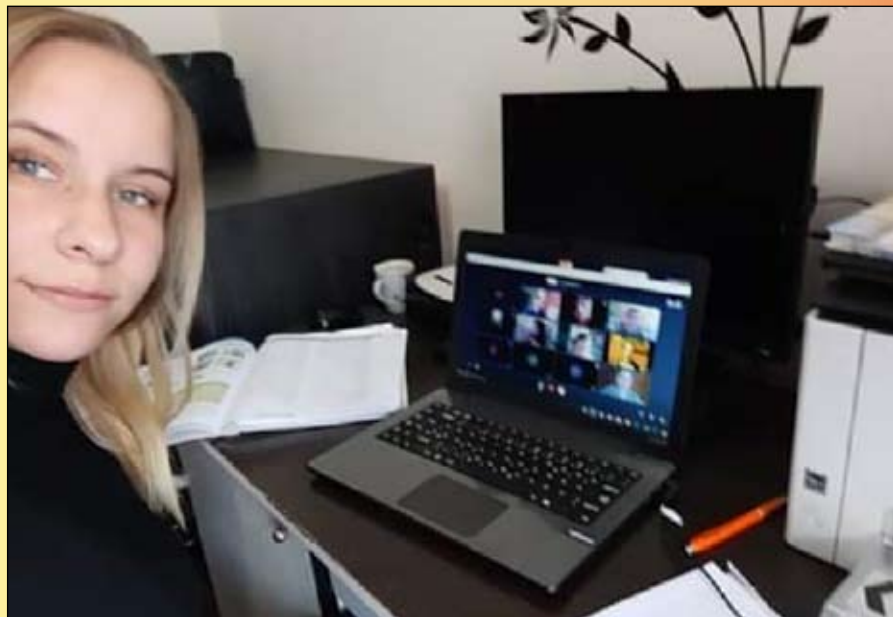
Tanítás a négyzeten

Kovács Anikó a topolyai Nikola Tesla Általános Iskola egyik angoltanára. Jelenleg negyedikeseknek és felsősöknek ad elő. Dolgozott már fiatalabbakkal és középiskolásokkal is, számára azonban ez az a korosztály, amellyel a legkönnyebb megtalálni a közös hangot.

– Hogyan folynak az online órák?

– Ez a helyzet most megakadályozza, hogy egy légtérben, egy tanteremben legyünk. Virtuálisan ugyanúgy találkozunk. Előadom az anyagot, ők átmásolják, a feladatot megcsinálják, visszajelzést küldenek. A házi feladat itt-ott hiányzik, de hát ez az iskolában is előfordult, úgyhogy mondhatnánk, hogy nem változott semmi. Ez azonban nem igaz. A tanár nem csak bemegy a terembe, előad, magyaráz, osztályoz, majd kimegy. A tanári szakma ennél sokkal több, összetettebb. Egy tanár megold, meghallgat, segít, tanácsot ad. Kicsit barát, kicsit szülő, attól függően, hogy a helyzet mit kíván. Úgy érzem, ez az, amit most elveszítettünk. Ez az eszköz az online tanítás alatt nincs a kezünkben, és ez nagyon hiányzik.

A tanítás során iskolánk a Google Classroom platformot használja, sok más iskolához hasonlóan. Ez egy virtuális tanterem, melyen belül megtalálható minden osztály és a legtöbb gyerek is. Erre az oldalra szoktuk feltölteni az új tananyagot, és a gyerekek is ide küldik vissza a házi



Tanárnő és tanítványai

feladatokat. Lehetőségük van komment formájában kérdezni, ez azonban nem a legjobb megoldás. Ezért szoktunk kiegészítő alkalmazást is használni, mely segítségével konferenciabeszélgetésen tudunk a gyerekekkel együtt részt venni. Ennek a hangulata már hasonlít az iskolai órához, azonban nem mindenkinek van meg a kellő technikai felszereltsége: sem internet, sem eszköz szempontjából. Többen vannak olyanok is, akik testvéreikkel osztognak a számítógépen, illetve nem egy példát tudok, ahol a szülő(k) iskolaidő

alatt szintén használja a számítógépet. Ez az elsődleges oka annak, hogy a legtöbben nem várjuk el a gyerekektől, hogy az óra ideje alatt gép előtt üljenek. Elkapják a feladatokat (írott dokumentum, video vagy hanganyag formájában), és amikor tudják, az adott határidőn belül megcsinálják.

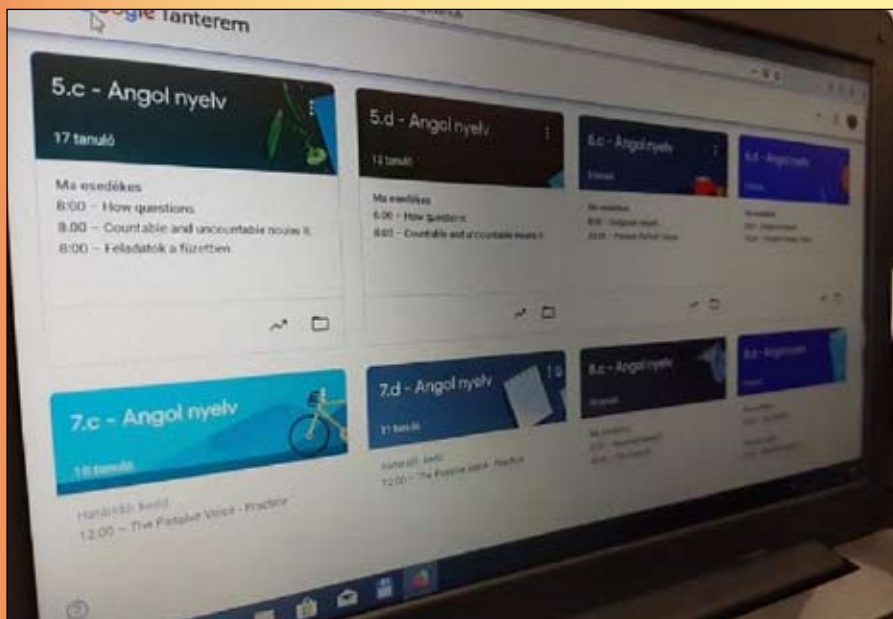
– Mi a kialakult helyzet hátránya és előnye?

– A gyerekekkel való személyes kontaktus hiányzik talán a legjobban. Olyan, mintha meg volna kötve a kezünk. Sokszor egy szigorúbb tekintet vagy egy enyhe mosoly elég volt ahhoz, hogy a tanuló tudja, helyeseljük-e a tettét vagy sem. Ezt azonban most nem tudjuk megtenni, s a szülőkre ezzel még nagyobb feladat hárul. Most egy kicsit nekik is tanárnak kell lenniük: ha a gyerek nem ért valamit, el kell neki magyarázni, ha pedig nem csinálja meg a feladatát, azért meg kell kicsit dorgálni. Felnőttként sem könnyű mindig azt csinálni, amit elvárnak tőlünk, hát még gyerekként... Ezért is fontos, hogy a szülők és a tanárok most még inkább összetartsanak és együtt terelessék a gyerekeket előre az úton.

A kialakult helyzet előnye elsősorban a digitális eszközök magas fokú alkalmazása a tanításban. A fiatalok figyelmét egyre nehezebb lekötni a régi módszerekkel. Úgy gondolom, hogy azok, akik eddig ódzkodtak a digitális anyagok, eszközök



Mindenki egy virtuális térben



Google Classroom platform

alkalmazásától, most – kényszer hatására ugyan, de – megbarátkoznak velük, és a későbbiekben ezt jól fel tudják majd használni a hagyományos órákon. Emellett az sem biztos, hogy rossz, hogy a szülő egy kicsit a tanár cipőjébe bújik. Úgy gondolom, hogy ez a kialakult helyzet a szülő és a tanár közti együttműködést is előbbre viheti, mivel most még jobban egymásra vagyunk utalva, mint eddig.

– **A diákok hogyan viszonyulnak a távoktatáshoz?**

– Az volt az első, amit az osztályomtól a távoktatás kezdetén megkérdeztem, hogy mi a véleményük róla, örülnek-e neki. Vegyes érzéseik voltak már akkor is

a kialakult helyzettel kapcsolatosan. Többen mondták, hogy inkább mennének iskolába, mert akkor bár látnák a barátait, azonban voltak olyanok is, akiknek tetszett, hogy otthon kell lenni és otthonról kell tanulni. A távoktatás kezdete óta lassan egy hónap telt el, ennyi idő távol a barátoktól, nagyszülőktől mindenkit megvisel. A gyerekek gyakran beszélnek egymással, videóhívásokat kezdeményeznek, így próbálják enyhíteni az űrt, amit a kialakult helyzet okoz.

– **Észlelhető változás a teljesítményükön?**

– Ami a tanulást illeti, aki a megszokott körülmények között sem csinálta a

feladatát, az most sem töri különösebben magát, aki pedig eddig is szorgalmas volt, az most is szépen készíti a feladatokat. Amit a kollégákkal észrevettünk és pozitívum, hogy azok a tanulók, akik eddig csendesen oldogatták a feladatokat, és csak megfigyelőként vettek részt az osztályközösség életében, most kinyíltak, aktívak. Tehát ha másért nem is, már csak ezért megérté.

– **Nehezebb fenntartani az érdeklődésüket?**

– A tanulók figyelmének fenntartása akkor sem könnyű, amikor az ember egy légtérben van velük, hát még így. Videókat szoktam csatolni az egyes anyagokhoz, a fiatalabbaknak rajzfilmet küldök, ami az adott tananyaghoz kapcsolódik. Próbálok nekik olyan feladatot adni, ami kreativitást igényel, de mindig akad olyan tanuló, akinek nem köti le az adott feladat a figyelmét. Amit „meg kell” csinálni, az még sokszor nekünk, felnőtteknek is nehezünkre esik. Miért gondoljuk azt, hogy egy gyerek ez alól kivétel?

– **Van olyan módszer, amit ajánlani tudnál más tanároknak?**

– Nem gondolom, hogy nekem olyan módszer lenne a kezemben, amit ajánlani tudnék másoknak. Mi most mind tanulunk, gyerekek is, tanárok is. Van egy kisebb közösség az iskolában, ahol dolgozom, napi szinten tartjuk a kapcsolatot (és olykor egymásban a lelket is). Velük szoktunk tapasztalatot cserélni, kinek mi vált, illetve mi nem vált be. Nem szeretném elkiabálni, de azt hiszem, hogy jó úton járunk. Rá kellett jönnünk, hogy ez nem a világmegváltás időszaka. Az elvárásainkat lejjebb kell vinni. A cél, hogy a lényegét átadjuk, és hogy úgy jussunk túl ezen az időszakon, hogy senki ne sérüljön.

Anikó kollégáival igyekszik nemcsak egymást, hanem másokat is támogatni, mivel erre most mindenkinek nagy szüksége van. E célból készítettek egy kollázst, remélve, hogy mindenkihez eljut az üzenet: „Ebben a nehéz helyzetben is együtt vagyunk, figyelünk egymásra, segítünk egymásnak. Röviden talán úgy tudnám a legjobban kifejezni: együtt egymásért.”

Egy tanárnak nem csak az osztályozás és az előadás a feladata. Ha egy tanár ösztönözi, támogatni, fejleszteni tudja diákjait, akkor alkot csak igazán maradandót.



Sss, most felelés következik...

Kiskedvencem

Nem is gondolnánk, milyen nagy felelősség állatot tartani! Csak akkor vegyünk magunkhoz házi kedvencet, ha pontosan átgondoljuk az ezzel járó felelősséget. Csak olyan állatot válasszunk magunk mellé, amelynek meg tudjuk teremteni a megfelelő életfeltételeket. Exupéry Rókájának szavaival: „Felelősek vagyunk azért, akit megszelídítettünk.”

„Táplálékom az orvosságod” – mondta Hippokratész, az ókor leghíresebb orvosa. Valóban így van: egyetlen gyógyszer sem képes oly sok betegséget megelőzni, mint a helyes összetételű táplálék. Gondoljunk csak arra, milyen rosszul érezzük magunkat, ha éhesek vagy szomjasak vagyunk, és nem jutunk ételhez, italhoz. Tartsuk be a kedvenceinknél is a táplálási szabályokat és követelményeket: mindig azonos időben, a fajtájuknak megfelelő eledelt adjunk nekik, mert a szomszagtól, éhségtől az állat ugyanúgy szenved, mint mi.

Az óbecsei Petőfi Sándor Általános Iskola diákjai a Messengeren keresztül elmesélték, milyen állataik vannak otthon.



Villő és Masni



Toncsi és Berci

Koncz Villő: Nekem afrikai sünim van, és tényleg igaz, hogy nagyon oda kell figyelni az állatok gondozására. Tavaly vettük a süniket, az enyém a Masni, a bátyámé a Tüskebőki. Így neveztük el őket. Akváriumban tartjuk, és cicakájával, répával etetem őket. Friss vizet is mindennap adok nekik. Nagyon aranyosak, a bátyám pusztán kézzel is meg meri fogni, volt, hogy fölvette, vezetgette a szobában, amiért, ne is mondjam, nem kapott dicséretet a szüleitől. Egyszer kiszöktek a ketrecükből, egész nap kerestük őket. Végül este megtaláltuk: a szekrény mögé bújtak. Néha megsimogatom, de csak kesztyűs kézzel! Szeretem őket, mert aprók, cukik...

Koncz Antónió: Én is szeretem a sünit, de a kedvencem a Berci nevű teknősem. Régen a szobámban tartottam, tanulás közben gyakran elszórakoztam vele... Egy jó barátomtól, Ákostól kaptam. Ma már egy nagy akváriumban él két kő társaságában, és nincs már a szobámban. Az első találkozásunk nagyon furcsa volt, mert féltam tőle, ugyanúgy ő is tőlem.



Petra Fülessel

Kis termetű, ugyanis törpeteknős. Már 13 éves. Rákkal etetem, sokat játszom vele. Jól úszik. Van egy kis gumilabdája, ha azt eldobom, visszahozza. Amikor kiviszem az akváriumból, mászkál a földön, vagy a hasamon ül, mint most is, amikor a mobilon írok, és nézi, mit csinállok. Biztos érdekes neki. Imádom őt, csúnya, de cuki, kedves, vicces, bamba és nagyon okos.

Bárány Petra: Nekünk kis állatkert van az udvarunkban, és mindegyik állatunkat szeretem. Gondozni, etetni szoktam a nyulakat, a vietnami csüngő hasú disznókat, a kis tóban úszkáló díszkacskáinkat, de kedvelem az egzotikus galambjainkat, a gerléket, az afrikai törpesüniket, a szibériai csíkos mókusokat, a tengeri malacokat, a sok fajta papagájt... Legkedvesebb a Füles, a kis kanca számár, sok időt töltök vele. Kis termetű, emlékszem, amikor

hoztuk haza, az autónk hátsó ülésén is elfért. Azóta már sokat nőtt, másfél éves. Szereti a hereszénát, a zabot, a kukoricát. Ha kedveskedni akarok neki, almával, sárgarépával etetem. Mindenféle gyümölcsöt megeszik, nyáron különösen imádja a dinnyét. Hetente kétszer kifésülöm a szőrét. Szeret velem sétálgatni az udvaron. A törpe bakkecske, a Meki a legjobb barátja. Alig várom, hogy megnőjön, legalább két éves legyen, hogy megnyergelhessem.

Becsei Bence: Dézi nevű sportpónimat a születésnapomra kaptam a szüleimtől. Sose felejttem el, piros masnival a nyakában érkezett hozzánk. Azóta ő a kedvencem. Fekete színű, hosszú sörénye és farka van. A lovakat itthon tartjuk. Én is besegítek a gondozásukba, mert Dézin kívül van még négy. Szénát, kukoricát, za-



Hunor kedvenc lovával

bot esznek. Dézi már többször részt vett a Vajdasági Vágtán. Nem én lovagoltam, hanem a bátyám, mert én még kezdő lovas vagyok. De már részt vettem hagyományőrző rendezvényeken...

Becsei Hunor: Kis korom óta lovaglok. Sokszor voltam már lovastáborban, s nagyon megszerettem a lovaglást. A tizenöt éves Csillag nevű lovammal szoktam lovagolni. Már állva is próbálkoztam. Kint a határban, erdőben... mindenféle megyek vele. Részt vettem a Vajdasági Vágtán és számos más hagyományőrző rendezvényen. Tízévesen már Bugacra, a Kurultajra mentünk, ahol négyszáz lovasal együtt lovagoltam. Az idén is nagyon várom, hogy mehessünk...

Figyelmetekbe ajánlom Nagy Lajos Képtelen természetrajz és más karcolatok c. könyvét. Ezt beírod a Google-ba, és máris olvashatod a humorosabbnál humorosabb írásokat az állatokról.



Bence a lovával

3D-s nyomtatással készült fülvédők



A COVID-19 járvány világszerte több mint egymillió embert megfertőzött, negatív következményei azonban az egészségügyi dolgozókat sújtják leginkább, akik napi szinten több tucat beteggel érintkeznek. A túlterheltséghez és a megfelelő védőfelszerelés hiányához ráadásul hozzájönnek a sebek és véraláfutások, amit a műtési védőmaszk állandó viselése okoz. A sebészeti maszkok által okozott fájdalom enyhítésére egy kanadai kórház nemrégiben felhívást intézett a lakossághoz, és a segítségét kérte. Kérése egy Quinn Callander nevű cserkészfiúhoz is elért, aki szinte azonnal akcióba lendült, és társával, Len Lorrddal kifejlesztett egy egyszerű, mégis hatékony eszközt.

Az egyszerűen felfalálható avanszált gyerek találmányát a világon bárki, bárhol kinyomtathatja egy 3D nyomtatókészülék segítségével: az eszköz anélkül fogja össze a maszkot a fej hátsó részén, hogy az kidörzsölné az arcot és a fület.

Hi-Res fülhallgató

Nagyszerű segítségünkre lehet egy jó fülhallgató választásánál a Hi-Res szabványnak való megfeleltetés. A Japan Audio Society dolgozta ki azt a szabványrendszert, amely megkönnyíti a választást. Mindegy, milyen márka, mindegy milyen technológia, sőt még az ár is mindegy! Abban biztosak lehetünk, hogy a Hi-Res logóval tanúsított gyártmányok rendkívül szigorú elvárásoknak képesek megfelelni, amit a logó viselése hivatalosan tanúsít. Így elmondható, hogy minden ilyen logóval ellátott termék nagyon magas minőségre képes, amelyben csak igazi audiofilek képesek további különbségek megállapítására.

Úgy kell elképzelni, mint a televíziózásban a képfelbontásban bekövetkezett változásokat. A régi televíziók szemcsés, raszteres képe és a Full HD vagy éppen 4K felbontás közötti különbséget mindenki azonnal észreveszi. Ugyanekkora a különbség a hangzásban a rosszabb felbontású mp3 fájlok, gyengébb eszközök, és a HI-Res Audio hangzás között.

Kontaktkövető applikáció

Soha nem látott együttműködés indult az Apple és a Google között, a vállalatok egy okostelefonos kontaktkövető rendszeren dolgoznak a koronavírus-járvány leküzdése érdekében. Ennek az a lényege, hogy ha a mobilozók beleegyeznek a funkció aktiválásába, akkor a telefonjuk Bluetooth-on keresztül minden olyan a programban szintén résztvevő mobilt regisztrál, amely a hatótávolságba került.

Amennyiben egy mobilozót koronavírussal diagnosztizálnak, az jelezheti a szolgáltatásban a megfertőződésének a tényét, mire minden olyan mobilozó értesítést kap, aki az elmúlt időszakban a beteg néhány méteres közelében járt.

Mindez teljesen anonim módon működik, az érte-



sítést kaptak nem tudják meg, hogy ki volt a beteg. A megoldással egyrészt a betegek közelében jártak biztonsági okból önzolálhatnak, másrészt pedig a hatóságoknak is rendkívül hasznos adatokat szolgáltat a rendszer. Egyelőre nem világos, hogy az egészségügy milyen adatokhoz és hogyan juthat hozzá, ezek a részletek még kidolgozás alatt állnak.

(Origo)



Milyen hangerőn?

Az egészségügyi határérték tartós hangerő esetén 85dB-ben maximalizálja a hangnyomást. Egy konkrét készülék esetében nem tudható, hogy ez milyen hangerőállást jelent, így lássunk néhány jól értelmezhető alapszabályt. Soha ne hallgass zenét a legnagyobb hangerő 70%-nál magasabb szinten, ha a fül- vagy fejhallgatót hosszabb ideig – egész nap – használod, vagy ne állítsd 80%-nál magasabb szintet, ha a fejhallgatót egy órán keresztül használod. Alapvetően, annál jobb, minél alacsonyabb szinten tartod a hangerőt! Ez nem csupán hallásodat óvja, de a készülékeket is abban a tartományban használhatod, amelyben azok a legszebben képesek reprodukálni a hangot. Használj zajszűrő illesztéket a külső zaj elnyomására, és akkor alacsonyabb hangerőn is minden apró részletet hallhatsz majd! Ráadásul öreg korodig!

(Muzix.hu)

Élő helikopterek

Százötvenmillió éve alig változtak a rovarvilág legjobb repülői, amelyek ügyes ragadozók, vízhez kötődők, jó alkalmazkodóképességűek, széles körben elterjedtek a világon. A természetben állandó társaink, amelyek a tavak és a folyók mentén gyakran ejtik ámulatba légi bemutatóikkal a szemlélődő embert.

Ősi lények



A szitakötők rendje a legősibb rovarrendek közé tartozik. A felső-karbon elején, mintegy háromszázmillió évvel ezelőtt a korpafüvekkel tarkított zsurló- és páfránymocsarak voltak elődeiknek, az ősi recésszárnyú rovaroknak (Palaeodictyoptera) az élőhelyei. Ebből az időből olyan maradványok ismeretesek, amilyen például a felső-sziléziai szénmedencében talált Erasipteron larischi, amely már a kezdetleges szitakötők (Protodonata) jellegzetességeit mutatja. Az első, szinte teljes épségben fennmaradt ősszitakötő, a Meganeura monyi a felső-karbonban élt, és 30 centiméter hosszú testével, 66 centiméter fesztávolságú szárnyával mindmáig a legnagyobb európai rovar.

A perm és a jura közötti időből fennmaradt szitakötőleletekből arra lehet következtetni, hogy a fajgazdagság növekedése és a testfelépítés bonyolultságának fokozódása mellett a testméretek jócskán csökkentek. Jelenleg mintegy négy-öt ezer fajuk ismert a Földön, s a sarkvidékek kivételével mindenütt benépesítik a szárazföldi vizeket, de némely fajuk a brakkvizekben is előfordul. Az élővilág e nesztelen „helikoptereinek” látványos és eseménygazdag légi életmódja rövid ideig tart.

Sátán vesszeje



A ragadozó életmódú szitakötőknek erős, több részből álló rágó szájszervük van. A legfelül levő páros rágók kevés, de durva és erős fogaról kapta a rend a latin nevét (Odonata), ami fogazottakat jelent. A szitakötők külön-külön is tudják mozgatni üvegszerűen áttetsző, gazdagon erezett szárnyaikat, ezért olyan sokféle manőverre képesek, hogy e tekintetben páratlanok az élővilágban. A két szárnypár a kisszitakötőknél csaknem egyforma (innen származik a Zygoptera, egyenlő szárnyú alrendnév).

Harmadik testtájuk, a potroh feltűnően hosszú és karcsú, ezért számos félelmet keltő nevet kapott: sátán vesszeje, szemén döfő.

A szitakötő sötét énje



Lárvája a vizek alján vadászik gyakorlatilag minden mozgó lényre, egy úgynevezett fogóalarcot csap ki az álla alól, ami megragadja az ebihalat, lárvákat, férgeket egyaránt, majd pedig következik a testnedvek kiszivattyúzása. Ezt a gyilkos

életmódot később sem hagyja el. Miután a lárva kikapaszkodik és kibújik bőréből, előbb-utóbb szárnyra kap.

Japán, a szitakötők szigete



Japánban valóságos kultusza van a szitakötőknek. Japán úgy is ismert, mint a szitakötők szigete, amire a japánoknak saját szavuk is van: Akitsushima. Az Akitsu szó egy régebbi megfelelője a tombo japán szónak, melynek jelentése: szitakötő, míg a shima szó jelentése sziget. Az egyik japán hiedelem szerint az elhunyt ősök szellemei szitakötők képében jönnek vissza, hogy meglátogassák szeretteiket. Olyan hiedelem is volt régen, hogy a szitakötő a rizs növény szelleme, és örvendetes jele a jó termésnek. Azt is gondolták, hogy a szitakötő szerencsét hoz a csatában. A samurájok számára a soha fel nem adást jelentette, mivel a szitakötő soha nem repül hátrafelé.

Miért szitakötő?

Régebben voltak ilyen képzettségű mesteremberek, akik a háztartáshoz és a malomiparhoz szükséges szitákat készítették. Ennek a rovarnak ugyan szitaszerű szárnyerezete van, de hívják sárkánylégynek angolul, illetve demoiselle-nek franciául, ami kisasszonynak fordítandó. Egyes kultúrkörökben az ördög kötötűje néven is fut, mivel a mester állítólag vele varrja be a rossz gyerekek száját.

Zsírödön nagy kalandja

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy disznó, melynek neve Zsírödön volt.

Egyszer a malac találkozott a Széles emberrel:

– Hallod-e, te Széles ember! – rőfögte Zsírödön – Tudod-e, hol található a király kastélya?

– Hát...ott van mögöttem! – ordította a kis Széles ember.

– Köszönöm, de tessék máskor szépen beszélni! – mérgelődött Zsírödön.

Amikor Zsírödön elérkezett a kastélyhoz, kopogtatott az ajtón, és ezt mondta:

– Kedves ajtó, nyílj ki!

Az ajtó kinyílt, és hősünket beengedte a király tróntermébe. A király szép szavakkal fogadta:

– Te kis disznó, mi járatban vagy? – kérdezte.

Zsírödön megszeppenve válaszolt:

– Én csak azért jöttem, hogy szerencsét próbáljak.

A király felajánlotta, hogy álljon be hozzá hangyapásztornak. Zsírödön elfogadta az ajánlatot, és már aznap megkezdhette munkáját. Amikor letelt a nap, a király így szólt Zsírödönhöz:

– Kedves Zsírödön! Hát, látom, hogy lejárt a munkaidőd, de ha akarod, maradhatsz egy dologért cserébe...

– Mondja, királyuram! Mondja! – erősködött Zsírödön.

– Maradhatsz, de szerezd meg nekem a legértékesebb ércet a bányából, ami a földkerekségen található – mosolygott a király.

Erre Zsírödön nagyon megszeppent, mert az a bánya az Óperenciás-tengeren is túl volt. Ment, mendegélt, egyszer csak meglátott egy zöld ruhás törpét, aki szeretett olvasni, és megépítette a saját könyvtárát. Ez a törpe fenn élt a fán, ezért csak kiabálni lehetett neki.

– Hej! Öregapám, tudja-e, hol van az Óperenciás-tengeren is túl lévő bánya? – kiabálta a malac.

– Kivételesen tudom! – kiabált a zöld ruhás emberke. – Menj délre!

Zsírödön megköszönte az eligazítást, és 100 nap után megérkezett az Óperenciás-tengeren is túlra. Ott egy férfi tündérbányász azt ígérte, hogy segít megszerezni Zsírödönnek a Szívárvány zuhatag nevű ékkövet.

– N-n-nagyon nehéz ásni, főleg egy fűnyíróval! – jajgatott Zsírödön.

– De hogyan? Azzal a legkönnyebb ásni! – mondta a férfitündér.

Zsírödön elhatározta, hogy keres még több ércet, hátha a király neki adja a legszebb lányát, mint minden mesében. Találtak fossziliát, dinoszauruszcsontokat, zafírt, kvarcot, márványt, gyémántot, aranyat, ezüstöt, obszidiánt, világító köveket minden színben és a legviccesebbet, egy 100 éves kenyeret. Sajnos a legértékesebb ércet nem találták meg, ezért Zsírödön elhatározta, hogy a kenyeret adja oda a királynak.

Amikor visszatért messzi, kalandos útjáról, újra meglátogatta a királyt.

– Hallod-e, te malac! Én nem ezt kértem! – mérgelődött a király.

Zsírödön sietett a magyarázattal:

– Hát, királyuram, csak ez volt, ez a 100 éves kenyér. A többi kincset, amit találtunk a bányában útközben szétosztottam a szegények között, mert, felséges uram, láttam ám, hogy nagy az éhínség az országában.

– Jól beszélsz, te malac, és még eszed meg szíved is van – válaszolta a király, és egy gyors mozdulattal levette álarcát...Nem fogjátok elhinni! A maszk alatt nem más volt, mint maga Mátyás király.

Zsírödön annyira megijedt, hogy azon nyomban hazafutott a gazdájához, és ezt mondta neki:

– Kedves gazdám, siessünk! Gyorsan pakold a cuccod, elutazunk Szerbiába!

A gazda engedelmeskedett.

– Zsírödön, malackám, miért futunk ennyire? – kérdezte a gazda.

– Mert utolér Mátyás király, és akkor jaj nekünk! – sietett a válasszal hősünk.

Szerbiában éltek addig, míg meg nem halt Mátyás, az igazságos.

Aki nem hiszi, menjen el Budára.

Bajtai Dorina, 4. osztály, Stevan Sremac iskola, Zenta



Kacsák

Csepella Kiara, 6. osztály, EmArt Műhely, Szabadka

Adamik Zsolt – Hanga Réka

Bibedombi szörnyhatározó

(Részletek alsósoknak, mondjuk az kisöcsidnek vagy az unokahúgodnak)

Avaros

Ha egy kicsit jobbra fordulunk, és azt mondjuk, bikmak: ott lesz egy város. Avaros.

Avaros nem túl szép hely. Persze, ki milyennek látja, olyan. Az utcái keskenyek. A falai poroskásak. Hatalmasnak nem hatalmas, kicsinek meg nem mondanánk.

Az emberek is olyanok, amilyenek. Van pici, óriás, nagyszájú. Kövér, sovány, pipogya. Büfés, bankár, birsalmász. Kis galamb, nagy galamb, pofátlan galamb. Buszmegálló, gyógyszertár, kencés. Alacsony gyárkémény, égimeszelő gyárkémény, pipafüst.

Csakhogy Avaros különbözik. Ugyanis szörnyek laknak benne. Ott lapulnak a kapualjban, a kút alján, a kiószknál, a köszönésben meg a kiáltásban is. Nem hiába nevezték el minden utcát, teret, közt és kamionparkolót Szomoró Dezsőről, itt mindenki szomorú. Vagy éppen nem vidám.

És az nem is baj.

TESSÉK FÉLNI NYUGODTAN!

Például ilyen cetlik vannak kitűzve a Városháza előtti hirdetőtáblára.

Meg hirdetések szerteszét Avaroson, a kilencujjú trafikos kioszkja elé is:

TESSÉK MINDENKINEK
MEGISMERNI A SZÖRNYEIT!
KÖSZÖNNI TESSENEK NEKIK,
AZTÁN HAZA LEHET MENNI
VACSIZNI!

Avaroson tehát már mindenki megtanulta (pici, sovány, birsalmász, nagy galamb, kencés, alacsony gyárkémény): a szörnyek azért vannak, hogy lássuk, mitől félünk.

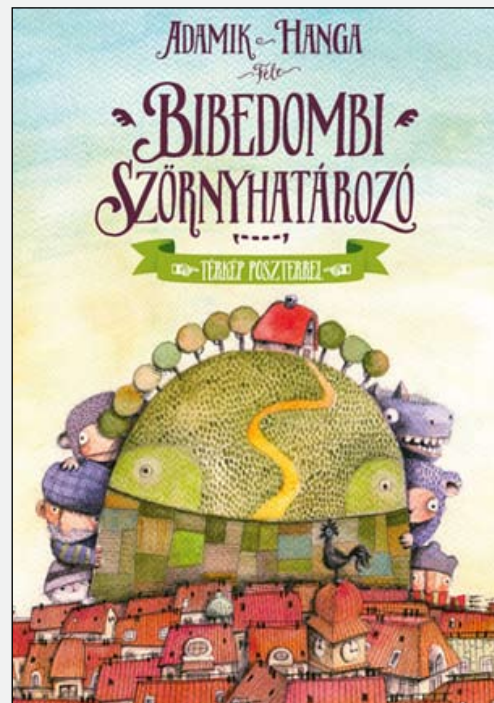
Épp ezért itt nem is nagyon fél senki. Érdekes.

Ehhez persze – hogy a szörnyek szanaszét ne kódorogjanak – szörnycsösz is kell. Ami állandóan betöltött állás Avaroson, mióta az eszüket tudják a népek. A város csak télen van szörnytelenül, de emiatt még télen is annyira jó ez a hely ottlakásnak,

hogyan
csak
na.
Búmanó

...mélázik a búmanó, és fekete fogával épp szöszöt eszik.

Nem szereti a szöszöt. És az ágy alatt sem szeret lakni. De a búmanó inkább nem mászik elő. Mert odakinn lehet, hogy jó lenne neki, és akkor mi lenne a búmanó?



– Hogy hívnának akkor? – morfondírozik, és elrág egy pöszt. – Hívnának egyáltalán valahogy?

– Mi lennék én ottan? – motyog, és a porba kriszkraszkokat kaparász. – Lennék én ottan valami.

Hideg van az ágy alatt, beszelel a banyacüg, s dalt motyog a parketta: aludni sem tud tőle a búmanó. És éjjel, mikor bepislog hozzá a rekedtes holdvilág, a búmanó egy rongyos, lukas zoknival takarózik, és elképzei, hogy milyen lehet odakinn.

Egy szörnyű könyv

Az Iránytűben olvastunk már olyan könyveket, amelyek kitalált (fiktív) vagy képzeletbeli lényeket gyűjtöttek össze, ilyen volt például a Harry Potter-univerzumból származó Legendás állatok és megfigyelésük című áltankönyv is.

Adamik Zsolt író és Hanga Réka illusztrátor könyve egy lexikonformában megírt mesekönyv. A szörnyhatározó a nővényhatározó mintájára a különféle lényekről szóló „tudást” gyűjti össze. A búmanó szokásai és életmódja mellett szerepel a könyvben a hüjeti, a vérsziráf, a zoknifókkalózik és a csipakobra. Ezek a lények felelősek a gyerekszoba rumlijáért, a

rosszkedvéért, a kötekedésért és káromkodásért, de magukért a félelmekért is, így kapóra jön, ha ott pihen a polcon a könyv. Hiszen valódi lexikonként választ ad a kérdéseinkre, problémáinkra, például arra, hogy hogyan kelhet lába folyton a fél pár zokniknak. De nemcsak kételkedőknek és félőseknek meg kíváncsiknak, hanem bátraknak is érdemes belelapozni a Bibedombi szörnyhatározóba. És persze jó megfogadni a részletben is olvasható tanácsot, miszerint: „Tessék mindenkinek megismerni a szörnyeit!”

Herédi Károly

Jelige: LOVE

Kedves Bizi!

Kérlek, segíts! Örültem belezúgtam egy fiúba, akit már régóta ismerek. Egy osztályba járunk, és eddig mindennap találkoztunk. Sajnos most nem találkozhatok az osztálytársaimmal, így vele se! : (Nekem ez nem elég, mert szinte rosszul vagyok, amikor nem láthatom. Volt, hogy az isiben néha csak úgy megölelt, és amikor beszélgetünk (elég sokszor), akkor is mindig nagyon kedves velem. Ebből gondolom, hogy biztosan én is tetszek neki. De! Sajnos most tudtam meg, hogy éppen udvarol egy csajnak. Én meg örültem féltékeny lettem. Mit gondolsz, akkor lehet-e több köztünk? Persze, majd amikor újra találkozhatunk. Vagy csak barátkozni akar velem? Semmi több? Pedig én őt nem tudom elfelejteni! Help!

Válasz:

Azt hiszem, ez a kényszeres elzárttság nagyon sok bimbózó kapcsolat kárára is mehet, hisz a szimpátia elsősorban közvetlen találkozások alkalmával bontakozhat ki igazán. De biztos vagyok abban is, hogy a modern információs technológia és az internet ebben a járványos időszakban segíthet, hogy továbbra is kapcsolatban lehessél a barátnőddel, barátokkal, a szimpátiáddal is. Sajnos arra a kérdésre, hogy a fiú mit is akarhat tőled, csak ő maga válaszolhat. Ha másba szerelmes, akkor nem sokat tehetsz! Semmiképpen se engedd meg magadnak, hogy hisztizz és jelenetet rendezz azért, mert ő másnak udvarol. Valójában lehet, még nem kristályosodott ki benne, hogy ki iránt mit is érez. Hogy bujkál benne valami, az biztos. Különben nem lenne veled kedves. Bármennyire is nehéz számodra, adnod kell neki teret és időt, hogy tisztábban lássa a saját érzéseit. Ki kell várnod, hogy magától rájöjjön, mit is akar, mert az erőszakoskodás esetleg éppen ellentétes hatást vált ki. Te pedig nem tehetsz mást, mint amit eddig is tettél, legyél vele kedves, maradj az a szép, ápoltságos tinilány, aki biztosan eddig is voltál. Sajnos arra, hogy a fiú biztosan beléd szeret, nem számíthatsz 100%-ban. Inkább legyél nyitott mások felé is, barátkozzál a fiún kívül másokkal is. Persze mindezt ebben a pillanatban csak a közösségi oldalakon és a különféle



applikációkon teheted meg, mint amilyenek a Messenger, Skype, Viber stb. Tereld el a gondolataidat róla. Ha van udvarotok,

kinti mozgással. Pl. ugrálj kötelek, erősítsd a kar-, hát- és hasizmaidat a szőnyegporolón, vedd a kezébe a seprűt, gereblyét, segíts a szüleidnek a gyomlálásban stb. Ha nincs udvar, és a lakásra vagy a szobádra korlátozódik az élettered, akkor valamilyen szobában végezhető testformáló, izomerősítő gyakorlatot végezzél. Hogy mit, azzal kapcsolatban tanácsot kérhetsz a tornatanárodtól, akivel mostanság szintén csak távoktatás köt össze. És ami a legfontosabb, ne feledkezz meg az iskolai feladatokról, a tanulásról se. Nagyon fontos, hogy tartsd a kapcsolatot a tanáraiddal a megadott módon, rendszeresen végezd el a megadott feladatokat, küldd vissza a házit stb., mert csak így tudod befejezni ezt a

rendkívüli tanévet. Nem lesz könnyű a dolgod, de segíteni fog, ha állandó napirendet állítasz fel magadnak. A felkeléstől a lefekvésig írd le a napi programot, hogy tudd, mikor mi a dolgod. És feltétlenül iktassál be kutyümentes időt is, hogy a szemed, az agyad és a lelked is megpihenjen a modern technológiától. Közben meg múlik az idő, elmúlik majd ez a rendkívüli állapot és a találkozási tilalom, jön a nyár, és ezzel egy új korszak is az életünkben. Ki tudja, mit hoz majd számodra! Talán kibontakozik ez a most óhajtott kapcsolatod, de az is lehetséges, hogy akkor már egy másik fiúba leszel szerelmes.



Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Micsoda név! A Vörös Hadsereg katonái nevezték így Simo Häyhä (ejtsd: simo hæyhæ) finn orvlövészt a Téli Háború idején. Téli Háború? Történelemóráink erről következetesen megfeledeztek, hiszen az esemény kedvezőtlen fényben mutathatta be a Szovjetuniót.

Kezdjük azzal, hogy 1939. szeptember 1-jén kitört a második világháború. Igen ám, de a sztálini Szovjetunió néhány nappal korábban tízéves megnevezési szerződést írt alá a hitleri Németországgal. Ez lehetővé tette mindkét félnek, hogy a másik féltől nem zavartatva terjeszkedhessen érdeközetében. Németország nyugaton, a Szovjetunió keleten. Lengyelországot felosztották egymást között, aztán a Szovjetunió bekebelezte a balti államokat, majd nekiment Finnországnak is. Ebből lett a Téli Háború. 1939. november 30-án kezdődött és 1940. március 13-án ért véget. Durván számolva száz napig tartott. De kegyetlenül véres volt.

A Szovjetunió óriási erőfölénye ellenére a hadszíntéri dolgok nem alakultak úgy, ahogyan Moszkva Mórckái elképzelték. A Vörös Hadsereg ekkor még nagyban szenvedte a Sztálin által végrehajtott nagytakarítás következményeit – felesleges mellőzve –, ezért a katonai egységek élén tapasztalatlan és alkalmatlan parancsnokok álltak, az egységek felszereltsége siralmas volt, a kiképzés gyatra. Ezekkel a támadókkal szállt szembe a kis létszámú, de jól képzett finn hadsereg.

Kemény tél uralkodott, a hőmérséklet mínusz 20 fok alatt alakult, olykor a mínusz 40-et is elérte. Az ismeretlen – tagolt, erdős, vizenyős, befagyott – terepen a képzetlen parancsnokok által irányított felkészületlen szovjet egységek sorozatosan ütköztek olyan védelembe, amelyről nem is álmodtak. Ezek egyike a fehér álcaruhában sítalpakon közlekedő, kis létszámú mozgékony egységek voltak. Óriási zavart okoztak a támadók sorában, és azt a benyomást keltették, hogy sokkal többen vannak, mint amennyien voltak.

Aztán itt voltak az orvlövészek. Nem voltak sokan, de irgalmatlanul hatékonyan működtek. Közülük is a már említett Simo Häyhä jeleskedett. A harmincas éveiben járó, hadviselt vadász a saját területén és otthonosan mozgott, a betolakodó ellenség pedig sokáig nem tudta felfogni, mibe csöppent bele. A sors író-



AKIKRE AZ ÖRDÖG VIGYÁZOTT

Simo, a Fehér Halál

niája, hogy Häyhä módosított, de mégis szovjet gyártmányú karabélyt használt.

Hófehér álcaruhában, dermesztő hidegben olykor órákat töltött hóban fekve arra várva, hogy puskavégre kapja az ellenséget. Gyakran céltávcsövet sem használt, csupán a puská irányzékával célzott, mert így kevésbé kellett kiemelkednie rejtékhelyéről. Rendszeresen élt a vadászok azon gyakorlatával, hogy havat rakva a szájában hűtötte leheletét, nehogy a párák elárulják hol rejtőzik.

Már a háború kezdetén kiérdemelte a Fehér Halál elnevezést az állandó rettegésben levő ellenségtől. Simo ugyanis olyan rendületlenül szedte áldozatait, mint akire maga az ördög vigyáz. A Vö-

rös Hadsereg pedig minden elképzelhető bevetett annak érdekében, hogy kiiktassa ezt a veszedelmet. Volt, hogy ágyútűz alá vették, és szinte szétlőtték azt az erdőrészt, ahol a Fehér Halál aratott. Hiába. Aztán képzett orvlövészeket küldtek ki ellene, egy egész szakaszt. Ami ezután következett, azt talán még a Rambo-filmekben sem lehet látni. Simo ugyanis levadászta az egész szakaszt.

Mivel a finnek kényes pedantériával kezelték orvlövészeik teljesítményét, tényként vehető, hogy Simo Häyhä 505 igazolt találatot halmozott, amihez további 200, géppisztollyal elértet is hozzá kell adni. Tette mindezt ott fenn északon, ahol az éveknek abban a szakaszában rövidnek a nappalok. És mindössze száz nap alatt, mert...

Az ördög egy pillanatra levette róla a szemét, és ez elegendő volt ahhoz, hogy egy orosz orvlövész puskavégre kapja. Mivel az orosz lövész robbanótöltetes lövedéket használt, a találat szétvitte Simo állkapcsának bal oldalát, aki eszméletét veszítette. Bajtársai azonban rátaláltak, kórházba szállították, az orvosok pedig hosszú időn át – évekig! – kezelték, mire úgy-ahogy összedrótózták. Amikor sebesülése után magához tért, a Téli Háborúnak már vége volt. A háború után hivatásos vadászként dolgozott és kutyákat nevelt.

Indián hiedelem, hogy a harcban megölt ellenség szolgáló lesz az Örök Vadászmezőkön. Simonak sokáig kellett várnia, hogy megtudja, így van-e. Mert 96 évet élt.



A félreálló száj nem grimasz, hanem egy orosz orvlövész találatának az eredménye

Mivel foglalkoznak a sztárok?

Amint világszerte súlyosbodott a helyzet a járvány miatt, a sztárok sorra kezdték feltölteni az otthon készült üzeneteiket és videóikat arról, hogy mivel múlatják az időt. A világot bejárta az, ahogyan Adam Sandler gitározik, Jack Black felpucéran táncol, Patrick Stewart, a Star Trek Picard kapitánya Shakespeare-szonettekkel olvas fel, Arnold Schwarzenegger a házi kedvenceivel játszik és így tovább. Az alábbiakban még néhány olyan sztárról lesz szó, aki nem akármilyen szabadidős tevékenységhez fogott.

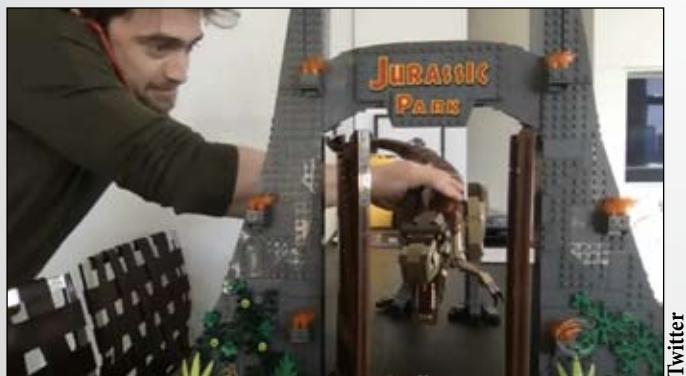
Nyugdíjasokkal bingózik



Matthew McConaughey

A texasi születésű Matthew McConaughey nem feledkezett meg az idősekről. Otthonról a családtagjaival virtuális bingójátékot szervezett a helyi nyugdíjasoknak, akik az intézkedések miatt ki sem tehetik a lábukat az idősök otthonából. Emellett a színész egy üzenetben mindenkit arra biztat, hogy maradjon otthon, tartsa be a szabályokat, hogy a vesz mielőbb elmúljon, de közben, ahogyan tud, segítsen az idősebbeken.

A barátnőjével legózik



Daniel Radcliffe

Daniel Radcliffe, aki ugyebár Harry Potter alakításával vált ismertté világszerte, egy online interjúban beszélt arról, hogy mivel telnek a napjai. A színész elmondása szerint sokat olvas, és egy nagy vállalkozásba kezdett, amire más helyzetben nem igazán lenne ideje. A barátnőjével, Erin Darke színész-

nővel legós kalandba feledkezett bele. Egy óriási, több mint háromezer darabból álló Jurassic Parkot építenek ki, amelyhez egy T-Rex is hozzátartozik. A színész azt is elárulta, hogy legózásban a barátnője a fő építő, viszont ő nagyon szívesen segít neki színek szerint kiválogatni a rengeteg hozzávalót. A sztár tisztázta azt is, hogy álhir a rémhír, miszerint elkapta a koronavírus, nemrég ugyanis ezt is lehetett róla olvasni. Az interjú apropója egyébként a Csodatevők, eredeti címén Miracle Workers című sorozat volt, amelynek a második évadát sugározták a közelmúltban.

Együtt énekeltek



Gal Gadot

A járványhelyzet súlyosbodása idején egy videó jelent meg arról, ahogyan olaszok az erkélyen énekelnek. A felvétel inspirálón hatott Gal Gadotra is, aki 2017-ben Wonder Woman-t játszotta el, méghozzá nagy sikerrel. Az izraeli születésű színésznő az összetartozás jegyében a virtuális térbe invitálta számos barátját, és egy közös videót készítettek. Az elején Gal Gadot el is mondta, hogy az olasz ún. balkonkoncert nagy hatást tett rá, és ezen felbuzdulva ő is kitalált valamit. Ezután a barátaival együtt John Lennon halhatatlan slágerét az Imagine-t énekeltek el. A videóban Kristen Wiig, Jamie Dornan, Labrinth, James Marsden, Sarah Silverman, Eddie Benjamin, Jimmy Fallon, Natalie Portman, Zoë Kravitz, Sia, Lynda Carter, Amy Adams, Leslie Odom Jr., Pedro Pascal, Chris O'Dowd, Dawn O'Porter, Will Ferrell, Mark Ruffalo, Norah Jones, Ashley Benson, Kaia Gerber, Cara Delevingne, Annie Mumolo és Maya Rudolph vettek részt. A Wonder Woman második részének a bemutatója egyébként már több ízben tolódozott. Eredetileg tavaly télre tették, azután idén júniusra, nemrég pedig augusztusra.

Összeállította: L. M.

Háziállataink



és a vírus

A koronavírussal kapcsolatban felmerül néhány fontos kérdés, amely háziállatainkat is érintheti. Vajon megbetegedhetnek-e kiskedvenceink? Mire kell odafigyelnünk, ha kutyát sétáltatunk? Összegyűjtöttünk néhány apró, de fontos információt, amelyre érdemes odafigyelnünk, ha kis állattal élünk együtt.

Legyen tele a pocak

Az üzletek 15 óráig nyitva vannak, így nem kell attól tartani, hogy állatunk esetleg éhen marad. Ugyanakkor érdemes lehet egy kicsivel több tápot tartálékolnunk, különösen, ha kedvencünk speciális étrenden van valamiért. Viszont arra figyeljünk, hogy – hasonlóan, mint az emberi fogyasztásra szánt termékek esetében – a háziállatoknak szánt kajánál se vigyük túlzásba a vásárlást, maradjon másnak is a finomságokból!

Tiszta tappancsok

Ha a kutyusod kifejezetten barátságos, és mindenki szereti megsimogatni őt, most akkor is jobb távolságot tartani. Gondolj csak bele: ha egy vírus-hordozó mondjuk beleköhög a kezébe, majd megérinti a kutyádat, te is megbetegedhetsz, ha kedvenced puha bundájába fúrod az arcod. Ugyanígy te se simogass más kutyákat, és a sétából hazajövet ne csak a kezedet fertőtlenítsd, hanem a barátod tappancsait is töröld át langyos szappanos vízzel!

Hogyan hat rájuk a változás?

Kisállataink megérik a változást. Már az is furcsa nekik, hogy most sokat vagy velük otthon, de bizony megérik a feszültség, a hangulatváltozásaid, és őket is negatívan érintheti, ha például lerövidül a sétaidő, vagy nem hancúrozhatnak kedvükre kinn, esetleg felborul a napirendjük. Figyelj oda kedvencedre továbbra is, és használd ki, hogy most többet lehetsz együtt kis barátoddal.

Szókirakó

Papírral és ceruzával játszható játék, ami a szürkeállományt igen csak igénybe veszi! Játékosok száma: tetszőleges. Öt személyig egy 5×5-ös négyzetet kell mindenkinek rajzolni. (Ha többen játszanának, akkor meg lehet növelni a négyzetet 7×7-esre.) A játék elején mindenki felrajzolja a papírjára a saját 5×5-ös négyzetét. A játék menete folyamán a játékosok egymás után mondanak egy-egy tetszőleges betűt az ábécéből. Amikor az egyes betűk elhangzanak, a játékosok beírják azt a papírjukon egy általuk helyesnek gondolt négyzetbe, azzal a céllal, hogy függőlegesen vagy vízszintesen szavakat alkossanak. A játékosok addig sorolják a betűket, amíg minden négyzet be nem telik. Ekkor kell összesíteni a pontokat: mindenki minden két vagy több betűs kirakott szava után pontokat kap, méghozzá annyit, amennyi betű az adott szót alkotja (a dupla betűk külön számolandók). Ha valakinek sikerül egy olyan szót kirakni, ami egy teljes sort kitölt, akkor egy pluszpontot is kap. Természetesen az a győztes, akinek több pontja van. Jó szórakozást!

Tudod-e?

Van-e kolbászfű?

Igen, van, mégpedig Afrika őserdeiben. Igen magas, termése akár a 80 métert is elérő, hosszú kolbászhoz hasonlít, ezért nevezik kolbászfűnek.

Mik a galériaerdők?

A szavannák folyóinak partján található keskeny erdőszegélyeket nevezik galériaerdőknek.

Miből készül a természetes fészke?

Megrágott földből vagy fából. A természet hangyák nyálával összekevert és megemésztett anyag a levegőn megszilárdul, olyan keménnyé válik, hogy csak baltával lehet szétverni. Régen az elhagyott természetbolyokat rézolvastó kemencéknek használták.

Sok-e az édesvíz a Földön?

Nem, mert csupán a teljes vízmennyiség 2 százalékát teszi ki, a 98 százalék pedig tengervíz. Ennek az édesvízmennyiségnek is a 96 százaléka jéggá válik a sarkokon, és csupán 4 százaléka a folyók, tavak víze, talajvíz és légkörben levő víz.

Mennyi levegőre van szüksége a lónak?



A ló pihenés közben percenként maximum 50 litert szív be és fúj ki, munka közben viszont 300–400 litert.

KÖZMONDÁSOK, SZÓLÁSOK

Tudod-e, mit jelent?

Majom: Most ugrik a majom a vízbe.
(Most történik valami.)

Szereti, mint majom a fiát.
(imádja, isteníti)

Ugrál, mint majom a ketrecben.
(izeg-mozog)

Róka: Tapogatózva jár, mint róka a jégen.
(óvatoskodik)

Egy rókáról hét bőrt nem lehet lenyúzni.
(Ne légy telhetetlen!)

Kígyó: Erőtlen, mint a bőrehagyott kígyó.
(gyenge)

Kígyót-békát kiabál.
(veszekszik)

Medve: Annyi, mint kilenc medvének egy vadkörte.
(keveseli)

Szereti, mint medve a mézet.
(kedvenc étele)

Eljáratja vele a medvetáncot.
(elbánik vele)

Oroszlán: Felkelti valakiben az alvó oroszlánt.
(felmérgesíti)

Ordít, mint a kölykevesztett oroszlán.
(dühös)

Felismered az országot a körvonal alapján?



Rájössz, melyik szomszédos országról van szó? Ha nem is, a megfejtést megtalálod! Viszont jól nézd meg, hogy a fantázia-dús rajzoló mit lát ezekben a körvonalakban!



**Jól
nézd
meg!**

**Tudod-e,
melyik kutya
árnyékát
látod?**

KVÍZ

Az egyik vagy a másik?

Ki a Bánk bán opera szerzője?

Erkel Ferenc Katona József

Melyik folyó partján fekszik Pancsova?

Tisza Temes

Melyik évszázadban élt József Attila?

XIX. század XX. század

Hova sorolható a béka?

kétéltű puhatestű

Mikor van György napja?

május április

Ki írta A Pál utcai fiúkat?

Molnár Ferenc Gárdonyi Géza

Hány napos a május?

30 31

Ki volt Papp László?

úszó ökölvívó

Kik laknak kollégiumban?

madarak diákok

Melyik van messzebb Vajdaságtól?

Németország Grúzia

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Úgy bánik vele, mint a hímes tojással

Ha valamivel nagyon óvatosan kell bánni, mert törékeny vagy értékes holmi, akkor szokták mondani: „Úgy vigyázz rá, mint a hímes tojásra!” A szólás eredete arra utal, hogy hímes tojást nemcsak főtt tojásból, hanem kifűjt, üres tojáshéjból is készítettek. Húsvét előtt a lányok élénk színűre befestették a tojásokat, majd írókaival vagy karcolással kidíszítették. A húsvéti locsolkodást ezzel viszonozták. Kedves ajándék volt a hímes tojás, szobai, asztali dísznek is beillett, mindenki nagyon ügyelt rá, az is, aki adta, az is, aki kapta. Mivel törékeny volt, különösen kellett ügyelni rá, hiszen a legkisebb nyomásra is behorpadt. A locsolkodó legények igen megbecsülték a tojásokat, ugyanis rendszerint attól a lánytól kapták, akit kiszemeltek maguknak jövődöbelijüknek. Innen ered, hogy ami nagyon becses, törékeny, kényes, arra úgy vigyázunk, mint a hímes tojásra.

Felismered az országot a körvonal alapján? – Románia)

Jól nézd meg! – Bullterrier

Élt, április, Molnár Ferenc, 31, ökölvívó, diákok, Grúzia

Az egyik vagy a másik? – Erkel Ferenc, Temes, XX. század, két-

(Megfejtés:



Gyönyörű ruha

A fogadáson gyönyörű ruhában jelenik meg a neves író felesége.

– De hiszen ez egy költemény! – dicséri a ruhát az egyik vendég. Megszólal az anyagiasságáról is jól ismert férj:

– Nem, ez egy beszámoló, azonkívül tíz novella.

Csak azért is szókén!

Megy a szőke nő az autójával a búzatábla mellett. Látja, hogy egy másik szőke nő a búzatábla közepén egy csónakban ül, és evezni próbál. Megáll, felháborodva kiszáll, és így szól:

– Te meg hogy lehetsz ilyen ökör? Miattad találják ki a szőke nős vicceket! Ha tudnék úszni, most bemennék, és kitépném a hajadat!

Ragadós nevetlenség

Pistike valami csínytet követ el.

– Ha ilyen nevetlen leszel, fiacskám, és nem javulsz meg, akkor majd a gyermekeid is mind ilyen nevetlenek lesznek – pirít rá az édesanyja.

Pistike odasúgja a húgának:

– No, most elárulta magát a mama.

Rémület

Kivágódik a bank ajtaja, és egy álarcos, fegyveres bandita lép be rajta.

– De jó, hogy jön! – mondja az irodai széken reszkető pénztárosnő. – Egér van az asztal alatt.



Börtönben

Két rab ül a börtönben. Megkérdezi az egyik:

- Te miért ülsz?
- Mert elfáradtam.

Rossz javaslat

Két szesztestvér búcsúzkodik a kocsmától:

- Öregem, túl sokat ittál, hagyd itt a kocsit, menj haza busszal.
- Nem lehet. Nem fér be a garázsba.

Bumm és durr!

A Formula-1 versenyen megkérdezi az indító az egyik versenyzőt:

- Maga meg miért nem indul?
- Azért nem, maga túlokos, mert belelőtt a gumijaimba!

Oldalkocsi

Piros lámpánál fékez a motoros, majd eldől. Zöldnél felkel, s továbbrobog. A második piros lámpánál megismétlődik a jelenet. Az arra robogó autós megkérdezi, hogy tudna-e segíteni. A motoros nemet int a fejével, és megszólal:

- Semmi különös, csak a feleségem elhagyott.
- Az még nem ok arra, hogy a piros lámpánál eldőljön.
- Dehogynem! Elvitte magával az oldalkocsit...



Női cipő

Krokodilmama figyelmezteti a csemétjét:

- Figyelmeztetlek, Krokika, ha mindig elcsavarogsz, baj lesz!
- Milyen baj, anyu?
- Egykettőre női cipő lesz belőled!

Más kutyája

- Harap a kutyája?
- Nem harap a kutyám.
- Kutyuli...
- Óriási horgás, fogcsattogtatás.
- Azt mondta, hogy nem harap a kutyája!
- Ez nem az én kutyám...

Az idő halad

Egyik horgász egy hatalmas pontyot fogott. Így szól irigykedve a szomszéd pecás:

- No, az elkövetkező száz évben nem fog még egyszer ekkorát! Mit ad Isten, alig telik el egy kis idő, és még nagyobb hal akad a horogra. Erre így szól a horgász:

- Látja, hogy szalad az idő!

Biztos tipp

– Hogy nekem milyen pechem van! Állandóan vesztek a totón. Sohasem sikerül kitalálnom, hogy melyik csapatot verik meg – panaszkodik Kovács a barátjának.

– Látod, milyen naív vagy?! – mondja neki a barátja. – A futballbíróra kell tipelni, azt minden meccsen biztosan megverik...



Ádám

Hát, igen. Megígértem, hogy róla írok nektek, és be is tartom a szavam. (Az e-mail-címem továbbra is ugyanaz, várom rá tanácsaitokat és véleményeket: jusztikamegmondja@gmail.com.)

Tehát Ádám. Legjobb lesz, ha onnan kezdem, amikor elkezdett furcsán viselkedni. Legalábbis velem kapcsolatban. Vagy nem is volt furcsa, csak... Felfigyelt rám. (Vagy ilyesmi.) Bár először saját magamon tapasztaltam bizonyos változásokat. Például, amikor mentünk a kroszpályára. (Félig beton, félig földféle, és biciklivel is lehet legalább olyan jól ugratni, mint motorral.) Szóval, amikor megérkeztünk, rögtön Ádámot kerestem a tekintetemmel, de nem láttam sehol. Megkérdeztem Kittit (Andreát sehogys birtam rábeszélni a túrára), aki szokás szerint a következőképpen reagált:

– Te nem is tudod? – erről beszéltem. – Ádám végül nem jön.

Hát, mit mondhatnék. Abban a pillanatban úgy éreztem, bár maradtam volna én is otthon. Na de azért csak nem akartam viszáfordulni, elvégre ha már eljöttem... Szóval tovább tekertünk, és lassan meg is érkeztünk. Még mindig elég szomorú voltam, és az sem javított a kedélyállapotomon, hogy a biciklimmel nem bírtam ugratni. (Sőt jóformán a pályára se mehettem, mert ugyan a bicajom a kerékpárúton csak úgy hasít, a földet nem bírja, én pedig nem mertem kockáztatni.) Úgyhogy ott búslakodtam egymagamban, elüldögéltem a fűre terített puha pokrócon, és észre sem vettem, hogy közben Kevint bámulom. Éppen a drónjával kápráztatta el Árpit és Dávidot. Hát, igen. Ő ilyen. Vonzza a

modern technika. A múltkor is nyert valami robotkészítő versenyen, ahol mint programozó vett részt. Hányszor mondtam neki, hogy egyszer még híres tudós válik belőle! Ha Kevinbe lennék szerelmes... Úgy elmerültem a gondolataimban, hogy észre sem vettem, amikor Ádám megérkezett. Mert képzeljétek, mégis eljött! Ez már feldobott, és ráadásul Anna (miután ment pár kört a pályán) kölcsönadta a biciklijét. Különben szeretem Annát. Bár eddig még nem írtam róla, mindig is nagyon jóban voltam vele. Utál iskolába járni, de szereti a tornát, és gyakran beszélgetünk. Jó humorérzéke van, és mindketten családcentrikusak lévén, remekül megértjük egymást. Amikor azt terveztük, hogy megszökünk a suliból... Na, de ezt majd máskor mesélem el. Bár a biciklit kicsit alacsonynak találtam (jóval magasabb vagyok Annánál), ez nem tartott vissza. Cécivel és Bettivel csak úgy hasítottunk. Sok fiút is leköröztünk, ugyan ugratni végül nem mertem. Ádám egyszer még meg is jegyezte:

– Nézzétek Jusztit! Ez azért nem semmi!

Igen, ezt mondta. Egyszer a siralmasnak induló délutánból valami szuper dolog lett, és ennek őszintén örültem. Amikor azonban indultunk volna haza, Ádám nem volt sehol. Megint Kittihez fordultam, és megtudtam, hogy külön ment haza Denniszel és Cécivel. Teljesen ledöbbsentem. Cécivel? Talán mégis... Annyira csalódott voltam, hogy szó nélkül felpattantam a biciklimre, és otthagytam a többieket. Azonban másnap a suliban azt hallottam, hogy... Viszont ez már egy másik történet.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Figyeljétek meg ezt a mosómacira emlékeztető állatot! Eredeti hazája Szibéria, Mandzsúria és Japán tundra, erdejei. Több évtizede terjed nyugat felé, már megjelent Európában is. Felbukkanására elsősorban tavak, patakok közelében számíthatunk. Bundája barnásszürke, lábai, valamint a feje a szájszeglettől a fülig sötétkék. Pofáján mosómedveszerű álarcot visel. Főleg éjszakai állat, nappal nehéz vele találkozni. Nem tud fára mászni, de nagyon ügyesen mozog a legsűrűbb bozótban is,

a rejtőzködésnek pedig valóságos mestere. Zsákmányát jórészt orra segítségével kutatja fel. Mindenevő. Gondolkodjatok és kutassatok, majd írjátok meg nekünk, hogy mi a neve a képen szereplő állatnak!

A helyes választ legkésőbb április 23-áig küldjétek el címünkre. Levélcímünk: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad. A választ elküldhetitek a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címünkre is. A nevetek mellett írjátok meg az iskolátok nevét, az osztályt és a laccímeket.



A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794



Vajdaság Autonóm Tartomány



Magyar Nemzeti Tanács



Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Igazgató: **Ökrész Rozália** ■ Főszerkesztő: **Varjú Márta** ■ Felelős szerkesztő: **Török Erna** ■ Grafikai szerkesztő: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter**
■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Major Evelin, Nagy Magdolna** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs